

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

М-87/3
29.12.2023 г.

Врз основа на член 22 став 1 од Законот за спречување корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/19) и член 10а став 8 од Деловникот за работа на Државната комисија за спречување на корупцијата, Државната комисија за спречување на корупцијата (во натамошниот текст ДКСК), на ____ таа седница одржана на _____.2023 година го усвои следниот

ИЗВЕШТАЈ
за антикорупциска проверка на
одредбите од Законот за бесплатна правна помош

Наслов:

- Закон за бесплатна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/2019)

Доставено барање мислење од овластен предлагач/по сопствена иницијатива:

- По сопствена иницијатива, врз основа на член 17 точка 2 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 47/2006; 86/2008; 51/2011; 28/2014 и 153/2015), а по одржан Колегиум на ден 14.07.2022 година

Област: Правда

Генерална оценка

1. Осврт на барањето:

Со овој закон се уредуваат општите правила за обезбедување на бесплатната правна помош, видовите, опсегот на бесплатната правна помош, давателите и корисниците на бесплатна правна помош, нивните обврски и одговорности, постапката во која се остварува правото на бесплатна правна помош, финансирањето, наградата и надоместокот на трошоците за дадената бесплатна правна помош, бесплатна правна помош во прекугранични спорови, транспарентност и отчетност во давањето бесплатна правна помош, посебните постапки за правна помош, надзорот над примената на овој закон и други прашања кои се однесуваат на бесплатната правна помош.

Адреса: ул. Пресвета Богородица бр.3, 1000 Скопје - Република Северна Македонија

Adresa: rr. Presveta Bogorodica nr.3, 1000 Shkup - Republika e Maqedonisë së Veriut

email: contact@dksk.org.mk

телефон: +389 2 3248 930 <https://www.dksk.mk>

2. Разгледани / консултирани дополнителни материјали:

- Правилник за содржината на барањето за добивање на овластување за давање на претходна правна помош („Службен весник на Република Македонија“ бр.65/2010);
- Правилник за начинот за назначување на адвокат („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019);
- Правилник за минималните просторни и технички услови кои треба да ги исполнуваат здруженијата заради запишување во регистарот на здруженија овластени за давање примарна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019);
- Правилник за содржината, формата и начинот на водење евиденција за податоците што се однесуваат на решавањето на поднесените барања за секундарна правна помош и содржината на извештаите („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 199/2019);
- Правилник за образецот на трошковникот за обемот на извршената работа од здруженијата и правните клиники („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019);
- Правилник за формата и содржината на барањето за секундарна правна помош „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019);
- Правилник за начинот на распишување и спроведување на јавниот конкурс за доделување на примарна правна помош на овластените здруженија и правните клиники даватели на примарна правна помош, проверката на поднесените документи, начинот на бодување при оценување на пријавите и вршењето на контрола на трошењето на средства („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 199/2019);
- Правилник за формата и содржината на образецот на барањето за запишување во регистарот на адвокати за секундарна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. бр.199/2019);

Тарифа за надомест на трошоците за работа на здруженијата и правните клиники за давање на примарна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 199/2019)

- Правилник за формата, содоржината и начинот на водење на регистарот на адвокати за секундарна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 199/2019).
- Правилник за образецот на трошковникот за дадената секундарна правна помош од адвокат („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019)
- Правилник за образецот на доставениот трошковник од страна на адвокатот за дадебата правна помош на деца („ Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019)
- Правилник за образецот на барањето за бесплатна правна помош во постапка за признавање на право на азил („ Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019)
- Правилник за формата и содоржината на барањето за упис во регистарот на здруженија овластени за давање примарна правна помош и во регистарот на правни факултети овластени за давање примарна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019)
- Правилник за образецот на трошковникот за дадената секундарна правна помош од страна на адвокат во постапка за признавање на право за азил („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019)
- Правилник за содоржината, формата и начинот на водење на евиденција за податоците што се однесуваат на дадената примарна правна помош и содорѓината на извештаите кои ги доставуваат здруженијата и правните клиники до министерството за правда („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019)
- Правилник за формата, содоржината и начинот на водење на регистарот на здруженија овластени за давање примарна правна помош и регистарот на правни факултети овластени за давање примарна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.199/2019)
- Правилник за начинот на постапување по барањето за бесплатна правна помош („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.214/2019),
- Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/2019),

Државната Комисија за спречување на корупцијата, врз основа на член 17 точка 2 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/2019), а согласно со Методологијата за антикорупциска проверка на легислативата, по спроведената антикорупциска проверка на одредбите од споменатиот закон, го донесе следниот:

ЗАКЛУЧОК

Државната комисија за спречување на корупцијата, по извршената анализа и оценка на легислативата кои ја уредуваат дадената област согласно Закон за бесплатна правна помош, наиде на постоење на регулаторни ризици.

Образложение

Државната комисија за спречување на корупцијата по сопствена иницијатива врз основа на член 17 точка 2 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр.12/2019), спроведе антикорупциска проверка на одредбите од Законот за бесплатна правна помош и го утврди следното:

Согласно член 3 став (5) „Општ правен совет е совет за начинот и можностите за решавање на правното прашање, за законската регулатива, можноста за војсудско решавање, за правилата и трошоците на постапката, за извршувањето на одлуките на постапката, запознавање со правата и обврските на барателите и корисниците на бесплатна правна помош како и со начинот на давање на правна помош во судски и управни постапки“. Правниот совет не може да биде општ, не може да постои општ начин за решавање на поединечно прашање.. Ваквата формулаџија е нејасна и остава простор на различно толкување и поширок опфат.

ДКСК смета дека во секој материјален закон треба да се дефинира поимот Општ со прецизна формулаџија и јасно разграничување на поимот општ без да се остава простор за злоупотреба.

Член 8 став (7) кој вели „Здружението за податоците што се однесуваат на дадената примарна правна помош е должно да доставува месечни извештаи до Министерството. Правна клиника е должна да доставува извештаи на секои шест месеци до Министерството.,“

Согласно наведеното произлегува дека е неопходно доуредување и да се усогласи, бидејќи во пракса може да доведе до различно толкување и до различен пристап до двете институции.

Целта на законот а тоа е пристап до бесплатна помош се оневозможува поради неоправдено огруничувачки услови за месечниот приход на барателот кој живее во заедничко домаќинство со членовите на неговото семејство согласно член 18 став 1 алинеа 2.

Ова од причина што со тоа се ограничува пристапиот за бесплатна правна помош за сите домаќинства кои се со повеќе од еден член.

Од истото произлегува дека се ограничува значително пристапот до бесплатната правна помош за сите домаќинства со повеќе од еден член. Кај наведената одредба евидентно може да се конklудира дека се наведени ограничuvачки услуги.

Приминливоста на член 25 се доведува во прашање од причина што не е предвиден правен лек што во случај и покрај итноста на постапката и навременото поднесено барање подрачјето одделение не постапи согласно иситот член со што би се јавило можност барањето да биде проследено до Министерството за правда во редовна постапка.

Дополнително значааен фактор поради кој на граѓаните им се одбиваат барања за бесплатна правна помош е и преголемата строгост на условите кои е потребно да се исполнат со цел да се стекне право на бесплатна правна помош. Ова од причина што еден од ограничuvачките услови е потребата барателот да не поседува имот чија вредност надминува 5 просечно плати како во РСМ, најголем дел од населението поседува како-таков недвижен имот кој најчесто резултат на наследство. Исто така од резултатие јасно може да се види дека има повеќе донесени решенија со кои се одбиваат барањата, отколку дека се одбиваат. Врз ова може да се констатира дека Законот во пропишување на условите, го ограничува пристапот до бесплатна правна помош.

Заклучоци и препораки

Државната комисија за спречување на корупцијата при спроведената анализа и проверка на горенаведените одредби заклучи дека е потребно да се преземат чекори за надминување на ова констатирани состојби во насока на:

- Јасно дефинирање на значењето на поимот општ правен совет,
- Јасно да се уреди постапката во фази преку нејзино поедноставување со цел поголемо користење на предметниот закон
- да се олеснат условите кои ограничуваат пристапот до бесплатна правна помош

Според горенаведеното произлегува дека заради уредување на овие прашања е неопходна измена и дополнување на Законот за бесплатна правна помош при што се препорачува при изготвувањето на таквите измени и дополнувања да бидат вклучени и претставници од надлежните институции.

Изработил: С.М.-советник
Проверил: А.С- раководител

Адреса: ул. Пресвета Богородица бр.3, 1000 Скопје - Република Северна Македонија

Adresa: rr. Presveta Bogorodica nr.3, 1000 Shkup - Republika e MaqedonisësëVeriut

email: contact@dksk.org.mk

тел/tel: +389 2 3248 930 <https://www.dksk.mk>